

Dosar nr. 3ra-548/23 (2-20160347-01-3ra-25052023)

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător – M. Gandrabur

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, judecători – Gh. Mîra, A. Bostan, Gr. Dașchevici

Î N C H E I E R E

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cucer Cristina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind menținută hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 21 decembrie 2020, Cucer Cristina prin intermediul reprezentantului său, avocatul Kovali Vladimir, a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea răspunsului nr. C-2555/20 din 14 decembrie 2020; obligarea stabilirii, calculării și achitării indemnizației pentru creșterea copilului XXXXXXXX până la împlinirea vârstei de 3 ani, începând cu data de 10 septembrie 2018, în mărime de 30 % din solda lunară a soțului Cucer Ion.

În motivarea acțiunii s-a menționat că, la 12 noiembrie 2020, Cucer Cristina s-a adresat cu cerere prealabilă către Casa Națională de Asigurări Sociale privind achitarea indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, iar prin răspunsul autorității publice pârâte din 14 decembrie 2020, s-a respins respectiva cerere pe motiv că, în conformitate cu prevederile Legii privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, concediul de maternitate, inclusiv pentru soția funcționarului public cu statut special,

aflată la întreținerea acestuia, concediul medical, concediul paternal, concediul parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, se acordă funcționarilor publici cu statut special conform dispozițiilor generale. Astfel, Legea nr. 288/2016, cât și Legea nr. 289/2004 prevăd acordarea numai a concediului de maternitate soțiilor aflate la întreținerea soților. Totodată, legile citate nu prevăd acordarea concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului soțiilor aflate la întreținerea soților.

Legea nr. 289/2004 prevede stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, doar persoanelor asigurate, care se află în concediul pentru îngrijirea copilului și confirmă stagiul necesar de cotizare. Deci, aceasta nu reglementează dreptul la indemnizație pentru creșterea copilului soțiilor aflate la întreținerea soților, deoarece însăși tatăl asigurat, la acordarea concediului pentru îngrijirea copilului, are dreptul la indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la vârsta de 3 ani, care se calculează, reieșind din venitul asigurat al tatălui realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii nașterii copilului.

Totodată, în temeiul Regulamentului cu privire la indemnizațiile adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478/2002, persoanele neasigurate beneficiază de indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani.

Astfel, la data nașterii copilului, reclamanta deținea statut de persoană neasigurată, respectiv avea dreptul la indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani.

Reclamanta consideră răspunsul neîntemeiat, deoarece art. 40 din Legea privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne prevede expres dreptul de a beneficia de indemnizația disputată de către soția funcționarului public cu statut special aflată la întreținerea acestuia. Autoritatea publică pârâtă nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu legea, iar motivația nu este una reală și bazată pe probe, preluarea unor texte de lege în conținutul actului administrativ echivalează cu lipsa motivării.

Potrivit reclamantei, în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. La caz, Cucer Cristina a respectat exigențele impuse de lege și a prezentat actele necesare în acest sens, însă dezideratele sale nu au fost satisfăcute într-o manieră neîntemeiată.

Reclamanta a susținut că Legea privind sistemul public de asigurări sociale recunoaște dreptul la indemnizația pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, soției aflate la întreținerea soțului care este funcționar cu statut special în cadrul organelor afacerilor interne.

Prin hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea reclamantei, s-a anulat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-2555/2020 din 14 decembrie 2020 și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească, să calculeze și să achite în beneficiul reclamantei Cucer Cristina, indemnizația pentru creșterea copilului XXXXXXXX, d.n. XXXXXXXX, până la împlinirea vârstei de 3 ani, din venitul mediu lunar asigurat al soțului Cucer Ion, în corespundere prevederile art. 7 alin. (2) din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004.

Prin decizia din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, fiind menținută hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit că, soția aflată la întreținerea soțului poate să beneficieze de indemnizația de îngrijire a copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, similar persoanei asigurate, în cuantumul reglementat expres la art. 7 din Legea nr. 289 din 22 iulie 2004.

Instanța de apel a subliniat că, legislația în vigoare interzice ca soțul și soția să beneficieze concomitent de aceeași plată de asigurare socială, însă nu interzice ca unul dintre soți să o poată percepe, la solicitare. În acest sens partea apelantă nu poate condiționa achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la atingerea vârstei de 3 ani prin depunerea cererii de către soțul asigurat din moment ce legea îngăduie ca soțiile care se află la întreținerea soțului asigurat să beneficieze de respectivul drept. Din perspectiva prevederilor legale evidențiate supra, soțiile aflate la întreținerea soțului (funcționar cu statut special) nu pot fi catalogate ca persoane neasigurate.

În altă ordine de idei, conform legislației actuale, soțul/soția au dreptul la indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani, indiferent de regimul de muncă (parțial sau integral), astfel, dreptul abordat de modificare a activității de muncă nu este condiționat de aceste elemente, iar achitarea indemnizației nu poate fi suspendată din aceste motive, însă odată ce Cucer Cristina a formulat cererea și acțiunea dedusă judecătii, din perspectiva principiului disponibilității, autoritatea publică și instanța de judecată erau obligate să le examineze și să le satisfacă plenar.

La 11 aprilie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a expediat prin poșta electronică recursul împotriva deciziei din 06 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii. În motivarea cererii de recurs au fost invocate argumente similare celor din cererea de apel.

La 30 mai 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs intimătei Cucer Cristina, însă acesta nu și-a realizat dreptul de a se expune asupra recursului printr-o referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia "Procedura contenciosului administrativ" din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente se deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 06 decembrie 2022, decizia fiind notificată recurentei prin poștă la 16 martie 2023 (f.d. 147).

Astfel, depunerea recursului la 11 aprilie 2023 (f.d. 158-161), este în termen.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul de judecată îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată accentuează că admisibilitatea recursului

trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă